

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales

2020/21

**Adroddiad
Cydraddoldeb
Blynyddol**

Cynnwys

00	Crynodeb Gweithredol	3
01	Cyflwyniad	4
02	Ein Dyletswyddau Cyfreithiol	5
03	Ein Hymrwymiad	6
04	Ein Sefydliad	7
05	Monitro ein Cynnydd	8
06	Gweithio gyda'n Gilydd	9
07	Gwaith arall i wella cydraddoldeb	21
08	Casgliad ac edrych i'r dyfodol	25

00

Crynodeb Gweithredol

Croeso i'n Hadroddiad Cydraddoldeb Blynyddol sy'n cynnwys y cyfnod adrodd rhwng 1 Ebrill 2020 a 31 Mawrth 2021. Mae hon wedi bod yn flwyddyn eithriadol, a welodd lechyd Cyhoeddus Cymru yn symud yn gyflym ac yn ad-drefnu er mwyn ymateb i'r pandemig byd-eang.

Mae'r adroddiad hwn yn edrych ar y gwaith y mae'r sefydliad wedi'i wneud yn ystod y cyfnod hwn i hyrwyddo cydraddoldeb ymhellach a gweithio gyda chymunedau amrywiol yn ystod y cyfnod heriol hwn, lle cafodd anghydraddoldebau rhwng gwahanol grwpiau eu hamlygu.

Newidiodd y pandemig ein ffordd o weithio, gyda nifer o staff yn cael eu hadleoli i gynorthwyo gydag ymateb y sefydliad. Amlygodd hyn pa mor hyblyg a pharod i addasu y mae ein staff, a ymatebodd i'r heriau a wynebwyd. Fel y dangosir yn yr adroddiad hwn, parhawyd i wneud llawer o waith i ymdrin â'r rhwystrau a'r anghydraddoldebau a brofir gan wahanol grwpiau, gan gynnwys:

- Creu adnoddau hygyrch mewn gwahanol fformatau ac ieithoedd ar Frechiadau, Covid a Gwasanaethau Sgrinio
- Datblygu gwybodaeth i Ofalwyr ar Sgrinio'r Fron
- Cefnogaeth i bobl sy'n hynod o fregus yn glinigol ar roi'r gorau i ysmegu
- Allgymorth gyda chymunedau i annog profi a brechu

- Gweithio i gefnogi Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid
- Adolygu'r llwybr ar gyfer achosion o Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod
- Asesiad o Effaith ar lechyd ar y rheolau Aros Gartref
- Adolygu adnoddau Traws ar Raglenni Sgrinio
- Datblygu Micro-safleoedd a gwefannau ar gyfer fflw a grwpiau lleiafrifol
- Gwaith ac allgymorth gydag ysgolion

Gellir gweld y manylion am y gwaith hwn, ynghyd â llawer o waith arall a wnaed yn ystod y flwyddyn ddiwethaf yn yr adroddiad hwn.

Lansiwyd ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol diwygiedig ar gyfer 2020–2024 fis Mehefin diwethaf. Mae hyn wedi rhoi cyfle inni nodi'n glir sut yr ydym yn anelu at ymdrin ag anghydraddoldeb wrth inni wella o bandemig COVID-19.

01

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn cwmpasu'r cyfnod adrodd 1 Ebrill 2020 i 31 Mawrth 2021, ac yn edrych ar y gwaith y mae'r sefydliad wedi'i wneud yn ystod yr amser hwn i hyrwyddo cydraddoldeb ymhellach, a gweithio gyda chymunedau amrywiol.

Yn ystod y cyfnod a gwmpesir gan yr adroddiad hwn, symudodd y sefydliad yn gyflym er mwyn bod wrth wraidd ymateb Cymru i bandemig COVID-19. Roedd y gwaith hwn yn cynnwys gweithredu newidiadau'n gyflym er mwyn sefydlu canolfan gyswllt 24 awr a oedd yn gweithredu 7 diwrnod yr wythnos, sefydlu canolfannau profi ledled Cymru, ymdopi â'r cynnydd enfawr yn y galw am brofi yn ein labordai a chyfathrebu gwybodaeth ac arolygon ar raddfa eang ar draws gwahanol gymunedau a grwpiau poblogaeth. Roedd graddfa'r newid yn ddigynsail, ac wynebodd staff yr heriau o addasu i rolau a ffyrdd newydd o weithio mewn wythnosau.

Fe wnaeth y pandemig daflu goleuni ar yr anghydraddoldebau a'r caledi anhygoel a wynebodd gan wahanol grwpiau, y mae'n rhaid i ni ganolbwyntio arnynt a gweithredu i'w trin. Cofnodwyd rhai o'r cyfraddau marwolaeth uchaf o COVID-19 yng Nghymru. O'r chwe ardal yn y DU sy'n nodi'r cyfraddau marwolaeth uchaf y pen, mae pump wedi'u lleoli yng Nghymru, gydag ardaloedd difreintiedig iawn Merthyr Tudful a Rhondda Cynon Taf ar ben y rhestr.

Roeddem yn falch o gyhoeddi ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol newydd ar gyfer 2020–2024 fis Mehefin diwethaf. Mae'r cynllun hwn yn nodi ein hymrwymiad i wella ein gwaith ar gydraddoldeb, a sut y byddwn yn gwneud hyn.

02

Ein Dyletswyddau Cyfreithiol

Yn unol â dyletswydd gyffredinol ar gydraddoldeb y sector cyhoeddus, mae'n rhaid i awdurdodau cyhoeddus wneud y canlynol:

- dileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithlon ac unrhyw fath arall o ymddygiad sydd wedi ei wahardd gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010
- trin pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad oes ganddynt nodwedd warchodedig yn gyfartal; ac
- annog perthnasoedd da rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

Mae'r ddeddf yn amddiffyn pobl â nodweddion gwarchodedig.

Y rhain yw:

Anabledd

Hil

Beichiogrwydd a mamolaeth

Rhywioldeb

Ailbennu rhywedd

Oedran

Rhyw

Crefydd a chred

Priodas a phartneriaeth sifil

Yn ogystal â'r ddyletswydd gyffredinol, mae'n rhaid i ni fodloni'r dyletswyddau penodol, sy'n cael eu nodi yn Neddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol), a Rheoliadau (Cymru) 2011. Daeth y dyletswyddau hyn i rym yng Nghymru ar 6 Ebrill 2011 ac maent yn cynnwys y canlynol:

- datblygu Cynlluniau Cydraddoldeb Strategol sy'n cynnwys ein hamcanion cydraddoldeb;
- cynnwys y cyhoedd a'n partneriaid o grwpiau gwarchodedig pan fyddwn yn datblygu cynlluniau a pholisïau a llywio gwasanaethau;
- cwblhau asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb priodol;
- casglu a chyhoeddi gwybodaeth am gydraddoldeb, cyflogaeth a gwahaniaeth mewn cyflog;
- hyrwyddo hyfforddiant yn seiliedig ar gydraddoldeb i staff;
- ystyried cydraddoldeb wrth brynu gwasanaethau a chytuno ar gontractau;
- cyhoeddi ein Hadroddiad Cydraddoldeb Blynyddol;
- adolygu ein cynlluniau a'n hamcanion cydraddoldeb i sicrhau eu bod yn gyfredol; a
- sicrhau bod pobl yn gallu cael mynediad at yr wybodaeth rydym yn ei darparu.

03

Ein Hymrwymiad

Er mwyn annog arferion da yn ymwneud â chydaddoldeb a hawliau dynol, mae'n rhaid i ni sicrhau'r canlynol:

- bod ein harweinyddiaeth yn effeithiol a bod pawb ar bob lefel yn y sefydliad yn cymryd cyfrifoldeb dros gydraddoldeb;
- cynnwys pobl â nodweddion gwarchodedig a gwranddo arnynt i ddeall a diwallu eu hanghenion yn well wrth ddarparu ein gwasanaethau;
- cydweithio fel partneriaid cyfartal â phobl â nodweddion gwarchodedig i wella'r gwasanaethau rydym yn eu darparu;
- adeiladu ar arferion da sy'n bodoli eisoes a rhannu dysg ledled ein sefydliad;
- buddsoddi mewn adnoddau i hyrwyddo cydraddoldeb yn effeithiol; a
- mynd uwchlaw a thu hwnt ein dyletswyddau cyfreithiol drwy gymryd camau gweithredu cadarnhaol o ran materion yn ymwneud â chydaddoldeb.

Rydym yn gwbl ymroddedig i hyrwyddo cydraddoldeb ac wedi bod yn gwneud cynnydd yn erbyn ein camau gweithredu a'n hamcanion yn ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020–2024 diwygiedig, a gafodd ei gymeradwyo gan ein Bwrdd ym mis Mawrth 2020. Mae'n nodi cynllun clir ar gyfer y dyfodol ag amcanion wedi'u diffinio'n glir, fel y dangosir isod.

Amcanion Cydraddoldeb 2020–2024

Amcan 1: Deall ac eirioli dros amrywiaeth a chynhwysiant

Byddwn yn sicrhau amgylchedd diogel, cynhwysol, lle mae staff yn deall amrywiaeth a chynhwysiant gan eu galluogi i ddatblygu, ffynnu a chyrraedd eu potensial llawn, a lle bydd yr holl staff yn gallu eiriol dros amrywiaeth a chynhwysiant yn ystod eu gwaith.

Amcan 2: Denu, recriwtio, cadw a datblygu ein staff

Byddwn yn gwella recriwtio, cadw, camu ymlaen mewn gyrfa a datblygu staff a gyflogir gan lechyd Cyhoeddus Cymru fel bod yr amrywiaeth yn ein gweithlu a'n Bwrdd yn adlewyrchu amrywiaeth Cymru a'r sgiliau a'r profiad unigryw a ddaw yn eu sgil.

Amcan 3: Cyflog Teg

Byddwn yn gyflogwr teg, a byddwn yn nodi ein bylchau cyflog ar gyfer pob nodwedd warchodedig Byddwn yn ymdrechu i haneru'r bylchau cyflog ar gyfer Rhywedd, Ethnigrwydd ac Anabledd o fewn y pedair blynedd nesaf.

Amcan 4: Mynediad at wasanaethau a'n hamgylchedd

Byddwn yn sicrhau bod ein gwasanaethau, a'r adeiladau a ddefnyddiwn, yn hygyrch ac yn gallu ymateb i anghenion gwahanol a newidiol ein defnyddwyr gwasanaeth.

Amcan 5: Gwranddo, dysgu ac ymateb

Byddwn yn sefydliad sy'n gwranddo ar bobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau a'n dinasyddion (gan gynnwys grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol), a defnyddio'u syniadau i lywio a chyfeirio ein gwaith.

04

Ein Sefydliad

Rydym yn ymddiriedolaeth GIG Cymru Gyfan. Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn (Ebrill 2020 tan fis Mawrth 2021), gwnaethom gyflogi ychydig dros 2200 o bobl. Mae ein staff yn gweithio'n rhyngwladol, yn genedlaethol ac yn lleol i ddarparu ystod lawn o wasanaethau iechyd cyhoeddus.

Ein gweledigaeth yw gweithio er mwyn cael dyfodol iachach i Gymru. Rydym wedi ymrwymo i wella iechyd a llesiant pobl a lleihau anghydraddoldebau ym maes iechyd. Byddwn yn parhau i wrando a dysgu wrth y bobl rydym yn eu gwasanaethu, gan gynnwys pobl â nodweddion gwarchodedig.

05

Monitro ein Cynnydd

Mae'r Prif Swyddog Gweithredol, ar y cyd â'n bwrdd, yn gyfrifol am sicrhau ein bod yn bodloni ein dyletswyddau cyfreithiol.

Mae ein rhwydwaith o Hyrwyddwyr Cydraddoldeb, a gafodd ei sefydlu yn ystod 2017, yn parhau i helpu i ymgorffori cydraddoldeb ac adrodd ar gynnydd o fewn yr adrannau. Mae gan unigolion sydd wedi ymgymryd â'r rôl hon ar ran eu hadran gryn ddiddordeb mewn datblygu cydraddoldeb ymhellach; maent yn darparu ac yn rhannu gwybodaeth ac yn hyrwyddo cydraddoldeb yn lleol.

Mae ein pum Rhwydwaith Amrywiaeth Staff - Enfys (Staff LGBTQ+), Porffor (Staff Anabl), We Care (Gofalwyr), Rhwydwaith BAME (Staff Du, Asiaidd, a Lleiafrifoedd Ethnig) a'r Rhwydwaith Menywod - hefyd yn chwarae rhan hanfodol wrth adolygu a siapio ein gwaith wrth symud ymlaen.

5.1 Adroddiad y Gweithlu

Mae'n rhaid i gyrff cyhoeddus lynu wrth eu dyletswyddau cyfreithiol yn unol ag Adran 149 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae dyletswyddau penodol y mae'n rhaid iddyn nhw eu bodloni, gan gynnwys adrodd ar wybodaeth am gyflogaeth, hyfforddiant a chyflog.

Gall hyn gynnwys gwybodaeth am nodweddion gwarchodedig ein staff a'r bobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau, neu'r dystiolaeth a ddefnyddir i ddatblygu polisiau ac i lywio ein penderfyniadau.

Mae casglu, defnyddio a chyhoeddi'r wybodaeth hon yn ein helpu i wneud y canlynol:

- deall effaith ein polisiau, ein harferion a'n penderfyniadau ar y cyhoedd a staff sydd â nodweddion gwarchodedig gwahanol;

- sicrhau nad ydym yn gwahaniaethu yn erbyn pobl â nodweddion gwarchodedig;
- cymryd camau i hyrwyddo cydraddoldeb ac annog cysylltiadau da o fewn ein sefydliad ac yn ehangach;
- nodi ein prif faterion yn ymwneud â chydraddoldeb;
- gwirio bod ein gweithlu'n cynrychioli amrywiaeth poblogaeth Cymru;
- sicrhau bod ein staff yn deall y cymunedau maen nhw'n eu gwasanaethu;
- creu sefydliad sy'n fwy agored er mwyn helpu i esbonio sut a pham rydym yn gwneud ein penderfyniadau; a
- rhannu ein llwyddiant wrth gefnogi cydraddoldeb â'r cyhoedd.

Mae adroddiad llawn am y gweithlu wedi'i gyhoeddi ar gyfer cyfnod yr adroddiad blynyddol ynghyd â'r adroddiad hwn, fel dogfen annibynnol.

06

Gweithio gyda'n Gilydd

Yn ystod 2020–2021, cydweithiom â chymunedau gwahanol ledled Cymru i wella eu profiadau o'r gwasanaethau rydym yn eu darparu. Mae'r adrannau canlynol yn amlygu rhywfaint o'r gwaith rydym wedi bod ynghlwm wrtho. Mae'r gwaith a gyflawnwyd wedi'i adrodd gan bobl â nodweddion gwarchodedig i ddangos beth sydd wedi'i gyflawni ar gyfer pob grŵp.

6.1 Gweithio gyda galluoedd gwahanol

6.1.1 Adnoddau hygrych COVID-19

Yn gynnar yn y pandemig, gwnaethom nodi nad oedd unrhyw wybodaeth hawdd ei darllen ar gael i gefnogi'r negeseuon cenedlaethol ar COVID-19. Gwnaethom oruchwylio cyfieithu cyngor cenedlaethol ar COVID-19 gan lechyd Cyhoeddus Cymru a Llywodraeth Cymru i fersiwn hawdd ei ddarllen, gan gydweithredu â'r trydydd sector a defnyddwyr gwasanaeth i wneud hynny. Mae'r gwaith yn parhau gydag unrhyw negeseuon newydd sy'n dod allan yn ganolog.

Datblygwyd ystod o adnoddau hygrych hefyd i hyrwyddo brechiad COVID-19 i unigolion cymwys. Roedd hyn yn cynnwys datblygu

pedwar cyhoeddiad hawdd eu darllen mewn cydweithrediad ag Anabledd Dysgu Cymru, pedwar cyhoeddiad print bras a hefyd pedwar fideo yn laith Arwyddion Prydain. Mae gan y wefan www.publichealthwales.org/health-information-resources adran adnoddau hygrych hefyd.

Mae'r wefan ei hun wedi'i haddasu i sicrhau gwell hygrychedd, gan greu platfform clir gyda chategorïau ac is-gategorïau gyda labeli i nodi nodweddion penodol fel bod yn fersiynau i'w lawrlwytho yn unig.

Fe wnaethom hefyd gynhyrchu Proffil Iechyd Unwaith i Gymru, ar gyfer plant ac oedolion ag anableddau dysgu. Mae hwn yn offeryn diogelwch pwysig i gleifion sy'n seiliedig ar dystiolaeth ac sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn sy'n cynorthwyo cyfathrebu i bobl ag anableddau dysgu wrth gysylltu ag unrhyw leoliad gofal iechyd.

Mae nifer o aelodau tîm y Rhaglen Frechu yn erbyn Clefydau Ataliadwy (VPDP) yn eistedd ar bwyllgor tegwch brechlynnau COVID-19. Fel rhan o'r pwyllgor rydym yn ystyried sut y gallwn asesu'r nifer sy'n derbyn y brechlyn a thrwy hynny gynyddu'r niferoedd sy'n ei dderbyn mewn poblogaethau sy'n agored i niwed:

- Pobl ag anableddau corfforol, synhwyraidd a dysgu
- Y rhai sy'n profi digartrefedd, camddefnyddio sylweddau a salwch meddwl difrifol
- Ceiswyr lloches a ffoaduriaid
- Pobl o grwpiau lleiafrifoedd ethnig
- Pobl dan anfantais economaidd

Crëwyd a dosbarthwyd arolwg hefyd i gydlynwyr imiwneiddio a rhanddeiliaid allweddol i ganfod pa adnoddau sy'n cael eu defnyddio, a pha adnoddau pellach sy'n ofynnol i ateb y galw, gan ganolbwyntio'n benodol ar adnoddau hygrych a pha gynulleidfaoedd y mae angen i ni estyn allan atynt ledled Cymru.

6.1.2 Pecyn addysg

Ym mis Mai 2021 lansiodd Gwelliant Cymru becyn addysg fodiwlaid ac adnoddau hygrych ar ddarparu gofal iechyd i bobl ag anableddau dysgu.

6.1.3 Ymgyrch y Ffliw

Datblygwyd ystod o adnoddau hygrych fel rhan o'r ymgyrch flynyddol Curwch Ffliw, gan hyrwyddo brechu rhag y ffliw i unigolion cymwys. Roedd hyn yn cynnwys datblygu tri chyhoeddiad Curwch Ffliw hawdd eu darllen mewn cydweithrediad ag Anabledd Dysgu Cymru, taflenni mewn print bras, fersiwn sain a hefyd fersiwn yn iaith Arwyddion Prydain. Mae gan wefan www.beatflu.org bellach wefan gydag adran am adnoddau hygrych.

6.1.4 Gwybodaeth hygrych

Mae'r Is-adran Sgrinio wedi cynhyrchu gwybodaeth gyhoeddus sy'n rhoi gwybodaeth am 'Sgrinio yn ystod y pandemig coronafeirws'. Mae'r wybodaeth hon ar gael ar bob un o wefannau rhaglenni Sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru ac mae ar gael mewn ffurf hawdd ei darllen ac iaith Arwyddion Prydain yn ogystal â sawl iaith yn ogystal â'r Gymraeg a'r Saesneg trwy'r botwm Recite Me ar y wefan.

Mae'r Tîm Ymgysylltu â Sgrinio hefyd wedi arwain adolygiad gwybodaeth o adnoddau hawdd eu darllen rhaglen yr Is-adran Sgrinio. Ymgysylltodd y tîm â sefydliadau anabledd dysgu a cholled synhwyraidd, yn ogystal â sefydliadau sy'n cefnogi cymunedau o gymunedau lleiafrifoedd ethnig i lywio'r adolygiad a datblygu gwybodaeth.

Mae'r adnoddau newydd sy'n cynnwys 'Am eich prawf bron', 'Am eich prawf llygaid diabetig' ac 'Am eich prawf Ymlediad Aortaidd yn yr Abdomen' yn defnyddio iaith syml gyda delweddau ategol. Mae'r adnoddau wedi'u hanelu at bobl sydd â rhwystr cyfathrebu a gellir eu defnyddio i helpu pobl i wneud penderfyniadau gwybodus.

Ym mis Gorffennaf 2020, gweithiodd y tîm Tegwch, Ymgysylltu ac Ansawdd gyda'r Tîm Cyfathrebu i drefnu a hwyluso grŵp rhanddeiliaid ar-lein ar gyfer pobl anabl

Mae gwaith pellach yn mynd rhagddo i adolygu a diweddarau adnoddau hawdd eu darllen rhaglen sgrinio'r coluddyn a cheg y groth. Bydd yr adnoddau'n cael eu lansio yn ystod haf 2021.

6.1.5 Fideo TAPE

Mae'r Tîm Ymgysylltu â Sgrinio wedi gweithio ar y cyd â phrosiect Trawsnewid Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a Cherddoriaeth a Ffilm Gymunedol TAPE i ddatblygu fideo ar gyfer pobl ag anabledd dysgu. Nod y fideo byr yw helpu i chwalu'r rhwystrau i gymryd rhan mewn sgrinio ar gyfer pobl ag anabledd dysgu. Bydd y ffilm, a fydd ar gael ar wefannau sgrinio Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn cael ei lansio ochr yn ochr â thaflenni hawdd eu darllen y rhaglenni sydd newydd eu datblygu.

6.1.6 Gweithleoedd iach

Datblygodd Cymru Iach ar Waith siop 'un stop' rithwir o wybodaeth ac adnoddau COVID-19 ar gyfer cyflogwyr. Un o'r nodau allweddol oedd cefnogi cyflogwyr i amddiffyn gweithwyr bregus yn ystod y pandemig, er enghraifft pan fyddent ar ffyrlo neu'n gweithio gartref, ac wrth iddynt ddychwelyd i'r gweithle, gan gynnwys y rheini â phroblemau iechyd meddwl a lles, cyflyrau ac anableddau tymor hir, a hefyd y rhai oedd yn profi effeithiau COVID hir. Roedd yr adnoddau a oedd ar gael yn cynnwys offer asesu risg i asesu a llywio'r gwaith o liniaru risgiau i weithwyr unigol.

6.1.7 Grŵp rhanddeiliaid

Ym mis Gorffennaf 2020, gweithiodd y tîm Tegwch, Ymgysylltu ac Ansawdd gyda'r Tîm Cyfathrebu i drefnu a hwyluso grŵp rhanddeiliaid ar-lein ar gyfer pobl anabl er mwyn llunio'r adnoddau i gefnogi lles yn ystod pandemig COVID-19.

Defnyddiodd y tîm adborth o'r sesiwn i dynnu sylw at faterion fel allgau digidol a'r angen am wybodaeth mewn amrywiaeth o fformatau hygrych.

6.1.8 Gwybodaeth i ofalwyr

Yn dilyn adolygiad o adnoddau ar gyfer gofalwyr, ym mis Mawrth 2020 datblygwyd adnodd newydd gan Bron Brawf Cymru wedi'i anelu at bartneriaid a gofalwyr cyfranogwyr nad ydynt yn gallu cydsynio i sgrinio'r fron. Mae'r daflen ddwyieithog hon yn rhoi gwybodaeth am pam nad oedd y sgrinio wedi digwydd a pha gamau sydd angen eu cymryd i helpu i benderfynu beth i'w wneud nesaf.

6.1.9 Helpa Fi i Stopio

Mae gan y gwasanaeth cymorth dros y ffôn cenedlaethol Helpa Fi i Stopio brosesau ar waith i gynorthwyo cleientiaid sy'n methu â mynd â llythyrau ynghylch ceisiadau am Therapi Amnewid Nicotin (NRT) / Meddyginiaeth Presgripsiwn yn Unig (POM) i fferyllfeydd i gasglu eu cynhyrchion, gan gynnwys gweithdrefnau 'cyflym' i ganiatáu i gynghorwyr sy'n gweithio gartref gael ceisiadau am Therapi Amnewid Nicotin / Meddyginiaeth Presgripsiwn yn Unig wedi'u hysgrifennu, eu sganio a'u hanfon ar fyr rybudd. Roedd y prosesau hyn hefyd o gymorth pan oedd cleientiaid yn cysgodi yn ystod cyfnodau clo cenedlaethol COVID-19 yn ddiweddar.

Mae'r teclyn rhoi'r gorau i ysmegu, Pasbort i Ysmegu Di-Fwg, ar gael ar ffurf sain ar gyfer y rhai nad ydynt yn gallu darllen y fersiynau Cymraeg neu Saesneg a argraffwyd ymlaen llaw.

Gall defnyddwyr gwasanaeth ag anghenion dysgu ychwanegol (ar ôl cadw at y broses gydsynio) fod ag unigolion wedi'u henwebu i weithredu ar eu rhan os oes ganddynt nam ar eu clyw neu anhawster dysgu.

Mae cleientiaid byddar neu drwm eu clyw yn parhau i dderbyn cyfathrebiadau trwy e-bost a SMS, ac i gael apwyntiadau wedi'u creu ar eu cyfer (yn hytrach na gorfod ffonio'r rhif 0800 a threfnu dros y ffôn).

6.2 Cysylltu â Chymunedau Ethnig Lleiafrifol

6.2.1 Gweithwyr allgymorth

Yn ddiweddar, cyflogwyd tri gweithiwr allgymorth datblygu cymunedol o dan Gyfarwyddiaeth Iechyd a Lles y Cyhoedd. Eu rôl yw sicrhau negeseuon COVID-19 effeithiol ac annog pobl i dderbyn brechlyn COVID-19. Mae'r gweithgareddau cyfredol yn cynnwys ymgysylltu â chymunedau lleiafrifoedd ethnig lleol a chyfyngwyr, a rhannu gwybodaeth mewn amrywiaeth o ieithoedd a fformatau. Mae dogfen i chwalu straeon ffug yn cael ei datblygu, i gefnogi sgysiau gydag unigolion ac ymdrin â cham-wybodaeth.

6.2.2 Brechiadau

Mae clinigau brechu COVID wedi'u targedu wedi'u darparu ar safleoedd Sipsiwn a Theithwyr, a chysylltir yn barhaus â gweithwyr allgymorth ynghylch profi a chydymffurfio â chanllawiau.

Ym mis Gorffennaf 2020 daethpwyd â phartneriaid allweddol o'r cyfeiriadur asedau cymunedol ynghyd gyda chynrychiolwyr y tri gwasanaeth statudol arweiniol i ffurfio'r is-grŵp lleiafrifoedd ethnig Profi Olrhain Diogelu (TTP). Mae aelodau'r grŵp yn cynnwys cynrychiolwyr Canolfan Datblygu Cymunedol South Riverside, Cyngor Ffoaduriaid Cymru, Coleg Caerdydd a'r Fro, Oasis Caerdydd a Chanolfan Gymunedol Butetown, yn ogystal ag arbenigwyr hybu iechyd a gweithwyr proffesiynol yn y maes cyfathrebu. Wrth

gydweithio ag aelodau allweddol y rhwydwaith ehangach, mae'r grŵp wedi datblygu cyfres o ddeunyddiau digidol ac argraffedig i hyrwyddo mynediad at brofion a brechu ledled y rhanbarth. Bu i'n partneriaeth â'r is-grŵp hwn lywio'r penderfyniad i gynnal clinigau brechlyn COVID-19 mewn mosgiau er mwyn annog pobl i'w dderbyn.

Nododd yr is-grŵp y byddai clipiau fideo byr, gyda llefarwyr y credid eu bod yn gredadwy o gymunedau lleiafrifoedd ethnig yn eu cyflwyno, yn fath effeithiol iawn o gyfathrebu ac yn ymdrin â phroblemau llythrennedd mewn rhai cymunedau. Penderfynodd yr is-grŵp mai gweithwyr proffesiynol meddygol lleol ac arweinwyr cymunedol adnabyddus fyddai'r rhai y byddai pobl yn ymddiried ynddynt fwyaf. Yna nodwyd nifer o lefarwyr o'r fath trwy'r rhwydwaith ehangach. Roedd y rhain yn cynnwys meddygon lleol, arweinwyr crefyddol a ffigurau cymunedol adnabyddus, a gyflwynodd ystod eang o ffilmiau gwybodaeth byr ar bynciau fel y cyfnod clo byr, sut i adnabod symptomau COVID-19 a phwysigrwydd cael eich profi, a phwysigrwydd dilyn y cyfyngiadau cenedlaethol sydd ar waith yng Nghymru. Roedd y gwaith hwn nid yn unig yn meithrin cysylltiadau â'r boblogaeth o leiafrifoedd ethnig ar lefel gymunedol, ond fe sefydlodd hefyd lyfrgell o adnoddau ar gyfer y rhai oedd yn gweithio yn y gymuned i'w defnyddio.

Mewn ymateb i fewnwelediad gan y grŵp agorwyd dau gyfleuster profi COVID-19 symudol mewn safleoedd yn ne Caerdydd yn ystod mis Rhagfyr 2020. Gwelwyd galw mawr iawn yn y ddau.

Sefydlwyd e-fwletin rheolaidd fel ffordd o ddarparu detholiad o gynnwys y gellid ei rannu oedd yn ymdrin â materion lleol mewn fformat y gellid ei drosglwyddo'n hawdd, naill ai fel elfennau unigol neu yn ei gyfanrwydd. Roedd Bwletin Arweinwyr Cymunedol Rhaglen Frechu COVID-19 Caerdydd a'r Fro yn cynnwys y newyddion diweddaraf o'r rhaglen frechu, dolenni i'r fideos diweddaraf a gynhyrchwyd gan yr is-grŵp, dolenni i wybodaeth ddibynadwy arall ar-lein, a rhestr o ffynonellau gwybodaeth dibynadwy eraill. Chwaraeodd ran allweddol yn y gwaith o sicrhau bod gan y rhai mwyaf tebygol i allu dylanwadu ar y ffordd o feddwl mewn cymunedau lleiafrifoedd ethnig fynediad at y wybodaeth fwyaf diweddar a chywir.

Cynhyrchwyd adroddiad misol ar anghydraddoldeb o ran brechiadau COVID sy'n adrodd ar degwch o ran y nifer sy'n manteisio ar frechiad COVID ymhlith trigolion Cymru yn ôl grŵp ethnig, oedran a rhywedd. Gwnaed y gwaith hwn mewn cydweithrediad â banc data SAIL (Cyswllt Gwybodaeth Ddiogel, Ddienw). Mae'r adroddiadau hyn yn caniatáu i wasanaethau nodi grwpiau lleiafrifoedd ethnig sydd â niferoedd isel o bobl a thargedu ymyriadau priodol.

Cydweithiodd y tîm â Llywodraeth Cymru i gyhoeddi tair taflen COVID-19 wahanol wedi'u cyfieithu i 36 o wahanol ieithoedd.

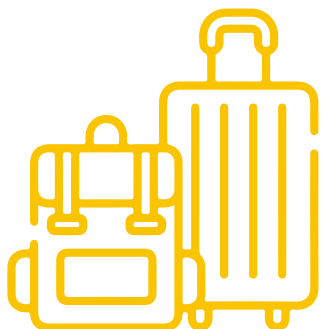
6.2.3 Ymgrych y Ffliw

Er mwyn cefnogi brechu rhag y fflw mewn plant, sicrhawyd bod templed o lythyrau gwahoddiad ar gyfer brechu rhag y fflw mewn ysgolion cynradd ac ar gyfer plant oed cyn-ysgol, dogfen o gwestiynau cyffredin i rieni, a hefyd templedi o ffurflenni caniatâd ar gyfer brechlyn y fflw mewn ysgolion ar gael mewn 18 o ieithoedd lleiafrifol. Roedd taflenni fflw cyffredinol a rhai i blant hefyd ar gael mewn 18 iaith.

Mae Tîm y Rhaglen Frechu yn erbyn Clefydau Ataliadwy yn parhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid fel Meddygon Mwslimaidd Cymru, EYST, Cyngor Hil Cymru, Fforwm Eiriolaeth Cymru a Women Connect First i nodi'r negeseuon mwyaf effeithiol a'r lleisiau mae pobl yn ymddiried ynddynt hefyd mewn cymunedau.

6.2.4 Adolygiad Cymheiriaid o'r Matrics Diogelu Aeddfedrwydd

Cynhaliwyd adolygiad cymheiriaid o'r matrics aeddfedrwydd diogelu (SMM), ac archwiliwyd effaith COVID-19 ar gymunedau BAME, i nodi a rhannu arfer da ar draws GIG Cymru.

Rhwng 2019 a 2021, bu'r tîm Tegwch, Ymgysylltu ac Ansawdd yn gweithio gyda'r sefydliad trydydd sector Tai Pawb ar brosiect i gynyddu cyfalaf cymdeithasol ar gyfer cymunedau ffoaduriaid a cheiswyr lloches a thenantiaid tai cymdeithasol

6.2.5 Hyfforddiant Ymyrraeth Fer ar gyfer Sgrinio

Mewn ymateb i'r pandemig coronafeirws, mae'r Tîm Ymgysylltu â Sgrinio wedi addasu'r holl hyfforddiant a'r sgysiaid addysg gymunedol i'w cyflwyno ar-lein. Mae'r hyfforddiant ymwybyddiaeth sgrinio, sydd wedi'i anelu at weithwyr cymunedol sy'n cefnogi pobl o'r cymunedau mwyaf difreintiedig ledled Cymru a'r rhai sy'n rhannu nodweddion gwarchodedig, wedi'i rannu'n dair sesiwn hyfforddi ar wahân, 'Cyflwyniad i sgrinio', 'Sgrinio am glefydau heblaw cancer' a 'Sgrinio cancer'. Mae'r pecyn hyfforddi newydd yn cael ei dreialu a'i werthuso a bydd yn sail i gynllun cyflawn Cymru Gyfan.

6.2.6 Profiadau Iechyd Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid yng Nghymru

Arweiniodd cynllun ar y cyd i gynhyrchu adnodd amlieithog i gefnogi ffoaduriaid a cheiswyr lloches i gael help yn ystod COVID-19 at ddosbarthu llyfryn yn uniongyrchol i bob un sy'n ceisio noddfa yng Nghymru ac a gartrefwyd mewn llety a ddarperir gan lywodraeth y DU, ac fe'i rhoddwyd ar-lein hefyd ar safleoedd Llywodraeth Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru a safleoedd ehangach y sector gwirfoddol. Mae'r llyfryn ar gael mewn chwe iaith. Mae'n rhoi gwybodaeth ynghylch lle i gael cefnogaeth ar ystod o faterion fel iechyd meddwl a cham-drin domestig, ac yn atgyfnerthu'r neges y gallai ffoaduriaid a cheiswyr lloches gael mynediad at ofal iechyd pan fydd ei angen arnynt.

Fel rhan o gyfranogiad Iechyd Cyhoeddus Cymru yn y cynllun Gweithredu ar y Cyd ynghylch Tegwch Iechyd Ewrop, cynhyrchwyd deunyddiau sy'n canolbwyntio ar iechyd sy'n defnyddio negeseuon darluniadol i alluogi'r rhai sydd newydd gyrraedd Cymru, y rhai nad ydynt yn siarad Cymraeg na Saesneg, a/neu'r rheini â lefelau llythrennedd is i ddeall y math

priodol o ofal iechyd ar gyfer gwahanol anhwylderau (yn seiliedig ar yr hierarchaeth Dewis Doeth). Gyda'r taflenni roedd llawlyfr ar gyfer cefnogwyr yn rhoi negeseuon allweddol a gwybodaeth bellach ar gyrchu gofal iechyd yng Nghymru. Cyfieithwyd y taflenni i 23 iaith a'u dosbarthu trwy Bartneriaeth Ymfudo Strategol Cymru a Cardiff Health Access Practice ar ffurf copi caled a pdf. Cynhyrchwyd a dosbarthwyd taflen debyg yn tynnu sylw at symptomau iechyd meddwl gwael ac yn cyfeirio pobl at gefnogaeth briodol, wedi'i chyfieithu i 24 iaith.

Cyflwynwyd adroddiad ar brofiadau plant sy'n ceisio noddfa ynghylch addysg mewn ysgolion yn Ne Cymru i adran addysg a chynhwysiant Llywodraeth Cymru, i fod yn sail ar gyfer arfer gorau a meysydd i ysgolion eu hystyried wrth gefnogi plant mewn addysg gynradd. Mae'r adroddiad yn cyflwyno profiad plant mewn ysgolion wrth iddynt ddysgu ieithoedd a diwylliannau newydd, ac integreiddio i'r gymdeithas yng Nghymru. Mae hefyd yn tynnu sylw at ble mae ysgolion wedi dangos arfer sydd wedi hwyluso hyn, a lle mae angen ystyried mwy o gefnogaeth ychwanegol. Fe'i cyhoeddwyd ym mis Hydref 2020.

Rhwng 2019 a 2021, bu'r tîm Tegwch, Ymgysylltu ac Ansawdd yn gweithio gyda'r sefydliad trydydd sector Tai Pawb ar brosiect i gynyddu cyfalaf cymdeithasol ar gyfer cymunedau ffoaduriaid a cheiswyr lloches a thenantiaid tai cymdeithasol. Gan ddefnyddio dull grymuso cymunedol, crëwyd grŵp amrywiol sydd wedi mynd ymlaen i greu nifer o gylchlythyrau cydweithredol ar gyfer yr ardal ac i ddylanwadu ar wasanaethau cyhoeddus lleol. Mae'r cyfranogwyr wedi parhau gyda'r grŵp ers i gyfranogiad Iechyd Cyhoeddus Cymru ddod i ben ac maent wedi nodi lefelau uwch o gysylltiad ac ymddiriedaeth gyda'u cymdogion.

6.2.7 Hwb Cymorth ar gyfer Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod

Comisiynodd Hwb Cymorth ACE dri phrosiect ymchwil eleni i ddeall profiad ACEs ymysg mudwyr, ffoaduriaid a cheiswyr lloches yn well. Y cyntaf oedd astudiaeth gan Ganolfan Cydweithio WHO Iechyd Cyhoeddus Cymru a edrychodd ar brofiad ACEs a phlant o boblogaethau sy'n ffoaduriaid neu rai sy'n ceisio lloches. Er bod ein dealltwriaeth o ACEs mewn gwledydd incwm uchel yn tyfu, ychydig a wyddom ar hyn o bryd am y graddau y mae ACEs yn effeithio ar blant sy'n ffoaduriaid ac yn geiswyr lloches sy'n cyrraedd ac yn ymgartrefu yn y gwledydd hyn. Canfu'r adolygiad hwn fod dioddefaint gwaeth yn cael ei brofi yn y famwlad, ar y daith ymfudo ac yn y man y ceisir noddfa.

https://issuu.com/acesupporthub/docs/aces_in_child_refugee_and_asylum_se_c51c6b5a06cc08/6

Ymgwymerwyd â'r ail brosiect gan Brifysgol Aberystwyth ac archwiliodd brofiad ACEs a phlant oedd yn ffoaduriaid yn yr 1930au (cludiant Kinder). Canolbwyntiodd y prosiect hwn ar feysydd dysgu penodol a allai gefnogi gwybodaeth am anghenion cymorth plant sy'n dod ar eu pen eu hunain ac yn ceisio lloches (UASC) yn benodol. Lanswyd yr adroddiad ym mis Mehefin 2020 gyda gweminar a fynychwyd gan dros 60 o bobl oedd yn gweithio ym maes polisi, y byd academiaidd ac yn cefnogi ffoaduriaid a cheiswyr lloches o Gymru ac yn rhyngwladol.

https://issuu.com/acesupporthub/docs/aberystwyth_aces_and_child_refugees_report_eng_fi

Cyflwynwyd y ddau adroddiad hyn a'u canfyddiadau i Dasglu Gweinidogol Llywodraeth Cymru ar gyfer Ffoaduriaid a Cheiswyr Lloches a chyfeiriwyd atynt yng nghanllawiau polisi llywodraeth Cymru ar UASC.

Y trydydd adroddiad oedd astudiaeth ar brofiad addysg a'r rhai sy'n gweithio mewn gwasanaethau cymorth addysgol i ddiwallu anghenion plant sy'n ceisio lloches. Cwblhawyd yr astudiaeth fach yn Ne Cymru, ac mae ganddi ganfyddiadau clir i gefnogi'r gwaith da sy'n cael ei wneud mewn lleoliadau addysg, a meysydd lle mae angen mwy.

https://issuu.com/acesupporthub/docs/ras_schools_report_eng_final

Mae dau ddarn o waith wrthi'n cael eu datblygu hefyd a fydd yn cyflwyno adroddiadau yn 2021. Y cyntaf yw papur ar gyfer grŵp Strategaeth Cam-drin Domestig y Comisiynydd Pobl Hŷn sy'n edrych ar brofiad pobl hŷn o gefndiroedd amrywiol a cham-drin domestig. Mae'r papur yn cynnwys ffocws penodol ar bobl hŷn o blith Sipsiwn a Theithwyr Roma a'r rheini o gymunedau sydd mewn perygl o arferion traddodiadol niweidiol a grwpiau sydd â lleiafrifoedd hiliol. Bydd y papur yn cyfrannu at waith y Comisiynydd i godi proffil pobl hŷn a cham-drin domestig. Yr ail yw adolygiad Hwb Cymorth ACE o weithredu argymhellion adroddiad 'Uncharted Territory' Partneriaeth Mudo Strategol Cymru 2013, a edrychodd ar ymateb Cymru i drais yn erbyn menywod a merched sy'n ffoaduriaid, sy'n ceisio lloches a mudwyr. Bu'r adolygiad hefyd yn ystyried profiad menywod a merched o'r cymunedau hyn yn ystod COVID-19. Defnyddir y canfyddiadau yn adolygiad

cyfredol Strategaeth Llywodraeth Cymru ar Drais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol. Cyhoeddir yr adroddiad yn 2021.

6.2.8 Llwybr Clinigol GIG Cymru ar gyfer Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod

Cyfrannodd y Tîm Diogelu Cenedlaethol at yr adolygiad o Llwybr Clinigol GIG Cymru ar gyfer Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod (FGM) - llwybr a ddefnyddir pan fydd Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod yn digwydd mewn rhai lleoliadau iechyd. Mae'r adolygiad wedi arwain at addasu'r llwybr i sicrhau bod adrodd am Anffurfio Organau Cenhedlu Benywod yn orfodol gan weithwyr proffesiynol iechyd a gofal cymdeithasol ac athrawon.

6.2.9 Cefnogaeth i Helpa fi i Stopio mewn ieithoedd eraill

Mae trinwyr galwadau a chynghorwyr sy'n siarad Cymraeg ar gael i unrhyw gleientiaid sy'n dymuno defnyddio'r gwasanaeth Helpa fi i Stopio trwy gyfrwng y Gymraeg; cysylltodd 109 o siaradwyr Cymraeg â'r gwasanaeth am gefnogaeth yn 2020-2021.

Sefydlwyd grŵp stopio ysmygu yn y gweithle ar gyfer cleientiaid o Wlad Pwyl. Roedd gan Dim Smygu Cymru hefyd aelod staff sy'n dod o Wlad Pwyl felly gallai ddarparu'r gefnogaeth yn y Bwyleg.

Ymwelwyd hefyd â'r gymuned Sipsiwn a Theithwyr i godi ymwybyddiaeth am y gefnogaeth sydd ar gael i roi'r gorau i ysmygu.

Cafwyd nifer o ymweliadau a sgysiau mewn mosgiau i godi ymwybyddiaeth am y gwasanaeth.

Gall cleientiaid nad ydynt yn gallu siarad Saesneg na Chymraeg gael mynediad i'r gwasanaeth gyda chefnogaeth gwasanaeth dehonglydd Llinell Iaith. Yn ystod 2020–2021, nododd 81 o gleientiaid fod eu dewis iaith yn wahanol i'r Gymraeg neu'r Saesneg; mae'r ieithoedd a gefnogwyd yn cynnwys Albaneg, Bengali, Bwlgareg, Tsieceg, Farsi, Cwrdeg, Slofaceg, Somaleg, Soraneg a Sbaeneg

6.3 Gwella Iechyd yn ystod beichiogrwydd a chynnod mamolaeth

6.3.1 Ymchwiliadau Arferol GIG Cymru i Gam-drin Domestig

Cynhaliwyd adolygiad o safonau gofynnol Ymchwiliadau Arferol GIG Cymru i Gam-drin Domestig ar gyfer bydwagedd ac ymwelwyr iechyd yn 2020, er mwyn sicrhau perthnasedd â Deddf VAWDASV (Cymru) 2015 a chynyddu effeithiolrwydd ymholi arferol i unigolion ddatgelu cam-drin domestig a cheisio cymorth wedi hynny. Bydd dulliau o drin y problemau a nodwyd, megis diffyg hyder a hyfforddiant staff, yn cael eu gweithredu yn ystod 2021–2022.

6.3.2 Gwasanaethau Mamolaeth ac Ymgyrch y Ffliw

Datblygwyd taflen a anelwyd yn benodol at ferched beichiog sy'n annog brechu rhag y ffliw a chafodd ei rhannu'n rhagweithiol gyda fferyllfeydd practisys cyffredinol a rhai cymunedol.

Sicrhawyd bod aide memoire ar gyfer bydwagedd a chyflwyniad PowerPoint yn canolbwyntio ar fuddion brechu rhag y ffliw i ferched beichiog ar gael i'r rhai sy'n darparu gwasanaethau bydwreigiaeth i helpu i ddiwallu eu hanghenion am wybodaeth.

Gwnaeth VPDP hefyd gynnal arolwg Man Darparu dros gyfnod o bum niwrnod ym mis Ionawr 2021. Pwrpas yr arolwg oedd monitro faint o fenywod beichiog a oedd yn cofio cael cynnig brechlynnau'r ffliw a phertwsis yn ystod beichiogrwydd yn ogystal â faint o fenywod a dderbyniodd y cynnig hwnnw.

Ychwanegwyd adnoddau am COVID-19 a ffrwythlondeb, beichiogrwydd a bwydo ar y fron ar wefan VPDP fel taflenni, yn yr adran Cwestiynau Cyffredin, fel fideos a hefyd mewn ymgyrchoedd hyrwyddo ar y cyfryngau cymdeithaso: <http://nwww.immunisation.wales.nhs.uk/faqs-covid-19>. Datblygwyd cyflwyniad PowerPoint penodol ar gyfer gwasanaethau mamolaeth yn amlinellu'r canllawiau ar roi brechlyn COVID-19 i fenywod beichiog a'r menywod hynny sy'n bwydo ar y fron. Cynhaliwyd sesiwn holi ac ateb byw hefyd ar gyfer Cymru gyfan, ac mae cynlluniau ar waith i ddatblygu modiwl e-ddysgu.

6.3.3 Prosiect Gwella mewn Ymarfer

Cwblhawyd Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb ar gyfer y Prosiect Gwella ar Waith gyda'r nod o brofi model newydd o gymorth ynghylch bwydo babanod i famau newydd yn yr ysbyty. Mae hwn yn rhan o Gynllun Strategol Bwydo Babanod Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. Y nod cyffredinol yw cynyddu'r ymgyrch i sefydlu a pharhau bwydo ar y fron, a chyfrannu at ddechrau iach a sylfaen gref i iechyd plant.

Mae'r Grŵp Strategol Bwydo Babanod wedi gwella mynediad at wybodaeth trwy ddatblygu adnoddau newydd a chymorth ar-lein fel cefnogwyr cymheiriaid ledled gogledd Cymru a dosbarthiadau cynenedigol ar-lein Dull Solihull, sy'n hygyrch i drigolion yng ngogledd Cymru.

Mae'r Grŵp, dan arweiniad y tîm Deieteg, wedi dechrau prosiect i gynyddu'r nifer sy'n dechrau ar Cychwyn Iach, sy'n darparu talebau bwyd a fitaminau am ddim i fenywod beichiog cymwys a theuluoedd sydd â phlant o dan 4 oed.

6.3.4 Pwysau iach mewn beichiogrwydd

Nid yw'r cymorth a roddir i drin gordewdra / rheoli pwysau ymhlith mamau yn ystod beichiogrwydd yn cael digon o sylw gan y gwasanaeth a ddarperir ar hyn o bryd. Mae hyn, ynghyd â llawer o ordewdra ymhlith mamau a'r ffactorau risg cysylltiedig ar sail tystiolaeth ar gyfer mamau a'u babanod, yn golygu bod 'Pwysau Iach mewn Beichiogrwydd' yn flaenoriaeth i Gyfarwyddiaeth Merched BIPBC.

Gan ddefnyddio cyllid 'Adeiladu Cymru Iachach' Llywodraeth Cymru, comisiynodd Tîm Iechyd Cyhoeddus Lleol PBC (BCU) rywfaent o waith mewnwelediad i ddatblygu dealltwriaeth ddyfnach o bwysau iach cyn, yn ystod ac ar ôl beichiogrwydd, gan gynnwys ystyriaethau o ymddygiad mamau, agweddau, cymhellion, dylanwadau, anghenion a rhwystrau, a phrofiadau.

Mae'r gwaith mewnwelediad 'Pwysau Iach mewn Beichiogrwydd' ar y gweill ar hyn o bryd a bydd y canfyddiadau'n llywio'r ffordd ymlaen, gan wella datblygiadau gyda'r llwybr lleol i sicrhau ffocws ar ordewdra mamau a chefnogi gweithredu ymyriadau ar sail tystiolaeth i hyrwyddo pwysau iach mewn beichiogrwydd ledled gogledd Cymru yn seiliedig ar yr anghenion rhanbarthol.

6.3.5 Llwybrau atgyfeirio rhoi'r gorau i ysmegu sy'n benodol i famolaeth

Mae gwell llwybrau atgyfeirio wedi darparu cefnogaeth ac arweiniad gweinyddol i aelodau staff mewn gwahanol fyrddau iechyd i gynorthwyo i sefydlu llwybrau a gwasanaethau atgyfeirio rhoi'r gorau i ysmegu sy'n benodol i feichiogrwydd / mamolaeth. Ym mis Mai 2021, derbyniodd Hwb HMQ 95% o holl atgyfeiriadau mamolaeth eu galwad gyntaf o fewn dau ddiwrnod o'r dyddiad atgyfeirio (yn unol â DPA gwasanaeth).

Fel rhan o Gyllid Atal Llywodraeth Cymru, penodwyd Cynghorydd ar gyfer Modelau ar gyfer Mynediad at Gymorth i roi'r gorau i Ysmegu yn ystod Mamolaeth' (MAMSS) i gynyddu nifer y cynigion o gymorth i roi'r gorau i ysmegu sy'n cael eu derbyn gan fenywod beichiog sy'n ysmegu ac, o'r rheini, cynyddu'r niferoedd sy'n ymgysylltu â gwasanaethau ac yn rhoi'r gorau i ysmegu.

6.4 Cael gwared ar rwystrau i bobl LGBT+

6.4.1 Pride Cymru Ar-lein

Cymerodd y sefydliad ran yn nigwyddiad Pride ar-lein 2020 a drefnwyd gan Pride Cymru; sicrhawyd bod dolen i dudalen we yn cyfeirio pobl at ein gwasanaethau a'n gwybodaeth ar gael ar safle marchnad ar-lein Pride Cymru.

Ar hyn o bryd mae'r VPDP yn gweithio gyda'n Tîm Cyfathrebu i hyrwyddo diweddariad o'r brechlyn HPV i'r gymuned LGBTQ+ i gyd-fynd â Pride Cymru 2021.

6.5 Sicrhau bod gwybodaeth hanfodol yn cyrraedd pobl drawsryweddol

6.5.1 Adolygiad o Wybodaeth Drawsryweddol

Mae'r Tîm Ymgysylltu ynghylch Sgrinio wedi arwain yr adolygiad o'r adnoddau sgrinio ar gyfer pobl sy'n drawsryweddol ac yn nodi eu bod yn anneauidd. Cynhaliwyd adolygiad ymgysylltu cynhwysfawr gyda'r gymuned a gweithwyr iechyd proffesiynol i lywio'r adolygiad a datblygu gwybodaeth. Bydd yr adnodd newydd yn cael ei lansio yn ystod haf 2021. Mae fersiynau hygyrch o'r adnodd a gwybodaeth ategol ar gyfer gweithwyr

iechyd proffesiynol yn cael eu datblygu ar hyn o bryd.

6.5.2 Sgrinio ceg y groth ar gyfer pobl sy'n drawsryweddol

Cafodd Gweithdrefnau Sgrinio Safonol labordai sgrinio ceg y groth eu cryfhau i wella sgrinio ar gyfer pobl sy'n drawsryweddol. Yn y gorffennol, byddai'r labordy yn gwrthod samplau a gymerwyd gan unigolion y nodwyd eu bod yn ddynion, ond nawr bydd samplau a gymerwyd gan gyfranogwyr sydd wedi'u labelu fel dynion yn cael eu prosesu. Mae hyn wedi arwain at fwy o wybodaeth ac addysg i staff labordy ynghylch hunaniaeth rhywedd, a gwell mynediad at sgrinio i gyfranogwyr trawsryweddol.

6.5.3 System rheoli cleientiaid wedi'i diweddararu ar gyfer Helpa Fi i Stopio

Mae'r cyfarchiad anneauidd 'Mx' wedi'i ychwanegu at ein system rheoli cleientiaid; nid oedd hwn yn opsiwn gwreiddiol fel rhan o'r system Quit Manager ac fe'i hychwanegwyd ar gyfer pobl sy'n nodi eu bod yn anneauidd.

Mae gan yr Hwb gyfleuster i ddarparu cynghorwyr gwrywaidd neu fenywaidd lle mae cleient yn mynegi ffafriaeth o ran eu cefnogaeth (ee dioddefwyr trais rhywiol).

6.5.4 Gweithio gydag ysgolion

Cynhaliwyd sesiynau codi ymwybyddiaeth trawsryweddol gyda phob ysgol yn ardal Bae Abertawe, a gwahoddwyd disgyblion oed uwchradd i fynychu. Darparwyd yr hyfforddiant gan Youth Cymru, gyda chefnogaeth Rhwydwaith Ysgolion Iach Cymru.

Roedd yr hyfforddiant yn cynnwys:

- Dod yn fwy hyderus wrth nodi a defnyddio iaith briodol am rywedd
- Nodi'r rhwystrau a'r gwahaniaethu sy'n wynebu pobl draws
- Ennill sgiliau a gwybodaeth ymarferol wrth gefnogi pobl ifanc draws a dileu rhwystrau a gwahaniaethu

6.6 Cefnogi iechyd i bob grŵp oedran o'n poblogaeth

6.6.1 Y Rhaglen Frechu yn erbyn Clefydau Ataliadwy

Argymhellir brechu rhag y ffliw ar gyfer pobl hŷn, a gostyngwyd yr oedran cymhwyso i 50 yn 2020. Er mwyn cefnogi hyn, cynhyrchwyd sawl adnodd codi ymwybyddiaeth wedi'u hanelu at bobl hŷn, a datblygwyd, rhannwyd ac ymgorfforwyd negeseuon wedi'u targedu yn y strategaethau digidol a'r rhai i randdeiliaid i gefnogi rhaglen y ffliw. Mae gwefan brechlynnau 'Curwch Ffliw' VPDP, <https://phw.nhs.wales/services-and-teams/beat-flu/adults/> yn cynnwys negeseuon sy'n benodol i bobl hŷn.

Datblygwyd dau safle micro fel rhan o www.beatflu.org, un wedi'i anelu at reolwyr cartrefi gofal ac un at ofalwyr cartref.

Yn ogystal â monitro brechiad y ffliw mewn grwpiau oedran penodol, gwnaeth y tîm gwyliadwriaeth hefyd fonitro'r nifer a gafodd frechiad yr eryr mewn cleifion cymwys dros 70 oed, a chleifion niwmococol cymwys dros 65 oed. Gwnaeth y tîm hefyd fonitro imiwneiddio plant trwy gydol y flwyddyn a chyhoeddi'r data am y nifer a gafodd eu himiwneiddio yn chwarterol a chyhoeddi adroddiadau COVER blynyddol.

Cynhaliwyd ymgyrch cyfryngau cymdeithasol wedi'i thargedu am bythefnos ar Instagram ym mis Medi 2020 gan dargedu pobl ifanc 16-25 oed yn hyrwyddo brechu MenACWY a MMR. Rhannwyd yr asedau a'r negeseuon hyn trwy Brifysgolion Cymru i'w dosbarthu yn ehangach gyda rhanddeiliaid perthnasol.

6.6.2 Brechlyn COVID-19

Mae'r Rhaglen Frechu yn erbyn Clefydau Ataliadwy wedi dyfeisio ymgyrch wedi'i thargedu, y talwyd amdani, sy'n ceisio sicrhau gwell ymgysylltiad a dealltwriaeth ymhlith y grŵp oedran 18-29 i gynyddu'r tebygolrwydd y byddant yn derbyn y brechlyn.

Crëwyd pedair ar ddeg o straeon a fideos Instagram, pob un yn cynnwys negeseuon sy'n canolbwyntio ar 'fynd yn ôl i normal' / normaleiddio cael y brechlyn - ei fod yn ddiogel, yn hawdd ac ati. Mae'r fideos hyn hefyd ar gael ar YouTube.

6.6.3 Llwybr Ymyriadau Trais Difrifol

Mae Uned Atal Trais Cymru wedi datblygu Llwybr Ymyriadau Trais Difrifol mewn partneriaeth â Chyngor a Chefnogaeth i Deuluoedd Caerdydd (CFAS) i sicrhau bod gwell cysondeb ar draws ein darparwyr gwasanaeth sy'n cael eu hariannu yng Nghaerdydd sy'n gweithio gyda phobl ifanc sy'n fregus ac yn dioddef niwed.

6.6.4 Gweithio gyda phartneriaid

Yn hydref 2020, cysylltodd y tîm Tegwch, Ymgysylltu ac Ansawdd â sefydliadau gan gynnwys 'Chwarae Teg, Women Connect First, Cymorth i Fenywod a Black Association of Women Stepping Out (BAWSO) er mwyn creu cynnwys ar gyfer tudalennau gwe ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru a oedd yn ymdrin â materion sy'n effeithio'n anghymesur ar fenywod.

Ynghyd â gwybodaeth a chyngor ymarferol ar bynciau fel gweithio hyblyg neu ran-amser, creu cyllideb ar gyfer y cartref, a cham-drin llafur a domestig emosiynol, roedd y dudalen yn cynnwys dolenni â sefydliadau partner allweddol.

6.6.5 Llysgenhadon Ifanc

Oedwyd rhaglen Llysgenhadon Ifanc Iechyd Cyhoeddus Cymru am bedwar mis oherwydd ton gyntaf y pandemig. Ond ailgychwynnodd y rhaglen ym mis Gorffennaf 2020 ac mae wedi parhau i gefnogi pobl ifanc rhwng 12 a 24 oed. Mae'r bobl ifanc wedi dylanwadu ar nifer o ddarnau sefydliadol o waith gan gynnwys:

- cefnogi'r Tîm Diogelu Cenedlaethol gyda negeseuon i bobl ifanc sy'n agored i niwed;
- cefnogi cyfathrebu Iechyd Cyhoeddus Cymru i dargedu negeseuon COVID-19;
- cefnogi gwaith ar benderfynyddion iechyd ehangach ac effaith COVID-19 ar gyflogaeth i bobl ifanc;
- cefnogi'r grŵp Blaenoriaeth Iechyd Meddwl; a
- chymryd rhan yng Nghynhadledd Coleg Brenhinol Pediatreg ac Iechyd Plant a'i chefnogi.

6.6.6 Gwahoddiadau agored i sgrinio'r fron ar gyfer rhai sy'n cael sgrinio'r fron am y tro cyntaf

Mae Bron Brawf Cymru wedi newid y broses ar gyfer cyfranogwyr sy'n cael eu sgrinio am y tro cyntaf. Mae llythyr apwyntiad agored yn cael ei dreialu, yn gofyn i'r cyfranogwyr gysylltu â'u canolfan sgrinio leol i wneud apwyntiad sgrinio'r fron. Mae hyn yn galluogi unigolion i gael trafodaethau gyda staff a chytuno ar amser a lleoliad addas i'w hapwyntiad sgrinio, ac i staff drafod canllawiau COVID ac ateb unrhyw ymholiadau a allai fod gan y cyfranogwr.

Mae adolygiad o ymgysylltu â defnyddwyr gwasanaeth sy'n derbyn y llythyr gwahoddiad agored ar y gweill ar hyn o bryd gyda sefydliadau sy'n cynrychioli cymunedau amrywiol i helpu i lywio'r cynllun peilot a gwerthuso'r prosiect.

Fel rhan o'r cynllun peilot i wella hygyrchedd rhaglenni, mae cyfeiriad e-bost rhanbarthol wedi'i sefydlu i alluogi defnyddwyr gwasanaeth i gysylltu â'r gwasanaeth.

Mae gwerthusiadau defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu cynnal, trwy gyfrwng arolygon ffôn ac e-bost, i gael adborth a barn defnyddwyr y gwasanaeth mewn amser real am effeithiolrwydd y gwasanaeth a'r cynllun peilot newydd, gan roi cyfle i'r rhaglen adolygu a gwella prosesau trwy gydol y cyfnod treialu.

6.6.7 Y Cynllun Grant Rhwng Cenedlaethau

Trwy arian y Gronfa Trawsnewid, dyfarnodd y Cynllun Grant Rhwng Cenedlaethau gyllid i dros 20 o brosiectau yn y gymuned yn ystod 2020–2021, a roddodd gyfleoedd i bobl o bob oedran weithio a dysgu gyda'i gilydd ar draws ardal Bwrdd Iechyd Hywel Dda. Roedd pob prosiect yn cynnwys elfen o gysylltiad digidol.

6.6.8 Cartrefi Gofal

Datblygwyd rhaglen waith i greu 'lle diogel - cefnogaeth cymheiriaid' i reolwyr cartrefi gofal yn ystod y pandemig. Daeth hon i gael ei galw'n 'Care Home Cwtch'. Roedd yn gyfle i ddysgu a rhannu gwybodaeth a syniadau i wybod beth a weithiodd yn dda er mwyn cadw preswylwyr yn ddiogel wrth wynebu pandemig byd-eang. Canolbwyntiodd llawer o'r sgorsiau ar reoli ac atal heintiau, cynllunio gofal uwch, staffio, ynysu a diffyg cyffyrddiad i breswylwyr. Gofynnodd staff cartrefi gofal am gefnogaeth bellach i sesiynau byr i ddatblygu sgiliau a sianel gyfathrebu syml ar gyfer cartrefi gofal. Mewn ymateb, sefydlodd a chyflwynodd Gwelliant Cymru sesiynau datblygu sgiliau bob pythefnos i staff cartrefi gofal, a datblygodd ap a gwefan ddigidol i Gartrefi Gofal er mwyn rhannu gwybodaeth a chanllawiau allweddol.

Mae'r ffrydiau gwaith hyn yn cefnogi staff sy'n darparu gofal i bobl hŷn sy'n byw mewn cartrefi gofal ledled Cymru i gynnig gofal o ansawdd uchel. Maent yn canolbwyntio ar sicrhau bod gofal cyson ac urddasol yn cael eu cynnig trwy ddarparu ymyriadau ar sail tystiolaeth.

6.6.9 Gwell gyda'n Gilydd

Mae Gwell gyda'n Gilydd yn brosiect cydweithredol, a ariennir gan y Sefydliad Iechyd ac a arweinir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru mewn partneriaeth â'r elusen lles genedlaethol Action for Elders, Rhwydwaith Clwstwr Meddygon Teulu Bae Abertawe a Sector Gwirfoddol Cymunedol Abertawe. Ffocws y prosiect yw ymdrin ag arwahanrwydd cymdeithasol ac unigrwydd ymysg pobl hŷn, gan arwain at welliannau mesuradwy yn eu hiechyd a'u lles, trwy ddatblygu dull cymar-i-gymar.

Mae'r dull wedi'i ddatblygu ar sail tystiolaeth sy'n nodi 'teuluoedd, ffrindiau a chymunedau' fel un o benderfynyddion cymdeithasol allweddol iechyd. Nod y prosiect oedd defnyddio dulliau seiliedig ar dystiolaeth a chyd-ddylunio gyda buddiolwyr i gefnogi pobl hŷn sydd naill ai'n ynysig yn gymdeithasol neu'n unig, i greu cyfeillgarwch a rhwydweithiau cymdeithasol newydd trwy amrywiaeth o weithgareddau yn y gymuned.

Argymhellir brechu rhag y ffliw ar gyfer pobl hŷn, a gostyngwyd yr oedran cymhwyso i 50 yn 2020

Mae ein rhwydwaith o Hyrwyddwyr Cydraddoldeb, a gafodd ei sefydlu yn ystod 2017, yn parhau i helpu i ymgorffori cydraddoldeb ac adrodd ar gynnydd o fewn yr adrannau

Cydweithiodd y tîm â Llywodraeth Cymru i gyhoeddi tair taflen COVID-19 wahanol wedi'u cyfieithu i 36 o wahanol ieithoedd

Trwy arian y Gronfa Trawsnewid, dyfarnodd y Cynllun Grant Rhwng Cenedlaethau gyllid i dros 20 o brosiectau yn y gymuned

6.7 Darparu Ymyriadau Iechyd Priodol

6.7.1 Rhaglen Frechu Feirws Papiloma Dynol (HPV)

Ar ôl cyflwyno brechlyn HPV cyffredinol, mae'r rhaglen wedi'i hehangu i gynnwys bechgyn ym mlynnyddoedd ysgol 8 a 9; mae tîm gwyliadwriaeth y Rhaglen Frechu yn erbyn Clefydau Ataliadwy wedi bod yn adrodd ar nifer y plant oed ysgol sy'n derbyn HPV yn ôl rhywedd.

6.7.2 Uned Atal Trais Cymru (VPU)

Cefnogodd Uned Atal Trais Cymru Gymorth i Fenywod Cymru gyda datblygu Glasbrint ar gyfer Atal Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV). Mae'r Glasbrint ar gyfer Atal yn dangos sut y gallwn, trwy gymryd agwedd iechyd cyhoeddus tuag at VAWDASV, wneud cynnydd tuag at gyflawni ein gweledigaeth - Cymru lle mae pob merch a phlentyn yn byw yn rhydd o drais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol - a thrwy wneud hynny cyflawni annibyniaeth, rhyddid a rhyddhad rhag gormes.

Cynhaliodd yr Uned ymgyrch cyfryngau cymdeithasol hefyd ar gyfer yr 16 Diwrnod o Weithredu i atal VAWDASV a grëwyd gan Fenywod y Cenhedloedd Unedig. Roedd yr ymgyrch yn cynnwys lleisiau partneriaid yr Uned Atal Trais i godi ymwybyddiaeth ynghylch atal VAWDASV.

6.7.3 Grŵp Amlasiantaethol Hunanladdiad a Hunan-niweidio

Gan weithio mewn partneriaeth â'r Gweilch, fel rhan o'r Grŵp Gweithredu Amlasiantaethol Hunanladdiad a Hunan-niweidio rhanbarthol (MAG), gweithiodd Tîm Iechyd Cyhoeddus Lleol Bae Abertawe gydag aelodau a chefnogwyr y clwb i ddeall ac ymdrin yn well ag iechyd meddwl, trallod a syniadau am hunanladdiad.

Mae dynion ifanc ac o oedran gweithio wedi'u nodi fel grŵp risg uchel ar gyfer hunanladdiad yn ein poblogaeth leol; i'w cefnogi a'u helpu i atal hunanladdiad a hunan-niweidio, mae'r grŵp wedi:

- cynnal digwyddiadau gwrandao ac ymgysylltu
- cyd-ddylunio pecyn cymorth
- datblygu hunaniaeth a brand gweledol trosfwaol sy'n apelio at ddynion

Gan adeiladu ar yr ymgysylltiad hwn, y nod yw datblygu rhwydwaith o gyfranogwyr a fydd yn cyd-ddylunio, cyd-gynhyrchu a chyd-asesu atebion a nodwyd o'r gwaith mewnwelediad. Bydd yr allbynnau yn set o gamau gweithredu / datrysiadau a gyd-gynhyrchir a all fwydo i'r cynllun gweithredu Atal Hunanladdiad a Hunan-niweidio ehangach ar gyfer Bwrdd Iechyd Bae Abertawe.

07

Gwaith arall i wella cydraddoldeb

Yn ogystal â mynd i'r afael â'r nodweddion gwarchodedig, cyflawnwyd rhagor o waith i wella cydraddoldeb. Caiff hyn ei ddangos isod.

7.1 Cyflogaeth

Ym mis Mehefin 2020 cyhoeddwyd Asesiad o Effaith ar Iechyd '[Y Polisi Aros Gartref ac Ymbellhau Cymdeithasol yng Nghymru mewn ymateb i'r pandemig COVID-19](#)' gan Iechyd Cyhoeddus Cymru. Ei nod oedd cefnogi rhanddeiliaid a gwneuthurwyr penderfyniadau allweddol i ddeall yn well rai o oblygiadau iechyd a lles ehangach newidiadau sy'n cael eu gorfodi fel 'Aros gartref' (a elwir hefyd yn 'gyfyngiadau symud') a mesurau pellhau corfforol a weithredwyd i fynd i'r afael â'r pandemig yng Nghymru. Roedd gan y polisïau hyn oblygiadau ehangach hefyd - rhai wedi'u bwriadu ac eraill yn anfwriadol; er enghraifft, arweiniodd y polisi 'Aros Gartref a Chadw Pellter Cymdeithasol' at ailgyfeirio ar unwaith i weithio gartref, lle roedd hynny'n ymarferol, yng Nghymru.

Mae Asesiad o Effaith ar Iechyd Iechyd Cyhoeddus Cymru ar Weithio Gartref a Gweithio Ystwyth yn tynnu sylw at effeithiau cadarnhaol a negyddol gweithio gartref a gweithio ystwyth ar gyflogaeth.

Mae'n rhoi gwerthusiad ar sail tystiolaeth o oblygiadau gweithio gartref a gweithio ystwyth ar draws penderfyniadau iechyd (er enghraifft, yr amgylchedd a'r economi), lles meddyliol a'r gymdeithas ehangach. Mae hefyd yn canolbwyntio ar unrhyw anghydraddoldebau a allai godi ar draws yr ystod eang o grwpiau poblogaeth yng Nghymru, fel y gall llunwyr penderfyniadau a pholisïau wneud penderfyniadau gwybodus am weithio gartref a gweithio ystwyth fel ei fod yn hwyluso iechyd a lles, yn lliniaru unrhyw effaith negyddol ac yn lleihau unrhyw anghydraddoldebau posibl ymhlith gweithwyr.

Ym mis Hydref 2020, cyhoeddodd ein Economegydd Iechyd, Rajendra Kadel, adroddiad sy'n rhagweld canlyniadau economaidd posibl COVID-19 ar salwch hirsefydlog, gan ystyried y newid yn y gyfradd ddiweithdra. Mae'n rhan o'n llif gwaith ar Iechyd y Boblogaeth: [Canlyniadau Economaidd Achos Pandemig COVID-19 ar Ddangosyddion Iechyd a Defnydd o'r Gwasanaeth Iechyd yng Nghymru.](#)

7.2 Cynllun Adroddiad Statws Tegwch Iechyd Cymru

Ym mis Mawrth 2021, cyhoeddwyd adroddiad cyntaf cynllun Adroddiad Statws Tegwch Iechyd Cymru (WHESRI), gan ganolbwyntio ar effeithiau ehangach COVID-19, yn ymwneud â thegwch iechyd. Cymru yw'r wlad gyntaf i gyflawni hyn fel rhan o fenter carreg filltir Sefydliad Iechyd y Byd (WHO) sy'n nodi pum cyflwr hanfodol sydd eu hangen i greu a chynnal bywyd iach i bawb: gwasanaethau iechyd hygyrch o ansawdd da; sicrwydd incwm a gwarchodaeth gymdeithasol; amodau byw gweddus; cyfalaf cymdeithasol a dynol; ac amodau gwaith a chyflogaeth gweddus. Mae angen cymryd camau polisi i ymdrin â'r pum amod. Bwriad adroddiad WHESRI yw helpu i lywio a chefnogi ymateb ac adferiad cynaliadwy o'r Coronafeirws (COVID-19) yng Nghymru, gan atgyfnerthu ein dealltwriaeth o ba mor gyd-ddibynnol yw llesiant unigol a chymdeithasol gyda'r economi ehangach.

[Rhoi Tegwch Iechyd wrth wraidd Ymateb ac Adferiad Cynaliadwy o COVID-19: Adeiladu bywydau llewyrchus i bawb yng Nghymru.](#)

7.3 Datblygu pecyn cymorth Asesu Cydraddoldeb ac Effaith ar Iechyd

Mae'r Tîm Ymgysylltu â Sgrinio mewn partneriaeth ag Uned Gymorth Asesu'r Effaith ar Iechyd Cymru (WHIASU) wedi datblygu pecyn cymorth ymarferol ac adnoddau hyfforddi ategol i staff yr Is-adran Sgrinio i gynnal Asesiadau Cydraddoldeb ac Effaith ar Iechyd. Dyluniwyd yr adnoddau i helpu i hwyluso a safoni'r broses o gynnal asesiadau effaith. Defnyddiwyd y pecyn cymorth i gynnal Asesiadau o Effaith ar Gydraddoldeb ac Iechyd o sgrinio mewn carchardai a gwahoddiadau agored i sgrinio'r fron, ac mewn perthynas â phrosiect y wefan adrannol.

7.4 Adolygu Ymgysylltu â Rhanddeiliaid

Arweiniodd y Tîm Ymgysylltu â Sgrinio adolygiad ymgysylltu â rhanddeiliaid ledled Cymru i ganfod sut mae rhanddeiliaid cymunedol wedi addasu eu ffyrdd o weithio mewn ymateb i'r pandemig coronafeirws, ac i archwilio'r rhwystrau i sgrinio i bobl yr effeithir arnynt yn anghymesur gan COVID-19.

Defnyddiwyd dull ymgysylltu dwy haen i gyflawni'r prosiect. Anfonwyd arolwg craff ar-lein at Ofal Sylfaenol a phartneriaid yn y trydydd sector, a chynhaliwyd cyfweiliadau lled-strwythuredig gyda sefydliadau sy'n cynrychioli cymunedau yr oedd COVID-19 wedi effeithio'n anghymesur arnynt. Ymhlith y sefydliadau a gymerodd ran yn y cyfweiliad roedd EYST, Rhoi Pobl yn Gyntaf, Canolfan Golwg a Sain, Women Connect First, a chydlynwyr cymunedol a swyddogion cynhwysiant mewn cymunedau wedi'u targedu.

Adroddwyd ar y canfyddiadau a'r argymhellion ac fe'u rhannwyd â rhanddeiliaid. Mae'r gwaith hwn yn helpu i fod yn sail i ddatblygu gwybodaeth gyhoeddus yr Is-adran Sgrinio a'i strategaeth i leihau anghydraddoldebau iechyd yn ystod pandemig coronafeirws a thu hwnt.

7.5 Cefnogi Ffrydiau Gwaith Sefydliadol a Chenedlaethol

Mae'r Is-adran Sgrinio yn mynychu ac yn cyfrannu at nifer o ffrydiau gwaith sefydliadol a chenedlaethol, gan gynnwys y canlynol:

- **Gwella gweithdrefnau cydsynio:** Mae grŵp cydsynio Iechyd Cyhoeddus Cymru yn adolygu'r polisi cydsynio cyfredol, ac mae cynlluniau i fabwysiadu Canllawiau Cydsynio Llywodraeth Cymru ar gyfer archwiliad neu driniaeth, gyda gweithdrefn Iechyd Cyhoeddus Cymru yn eu hategu. Mae trafodaethau gyda Chronfa Risg Cymru wedi digwydd ynghylch sut rydym yn gwneud penderfyniadau budd gorau gyda rhai sy'n cymryd rhan mewn sgrinio. Cytunwyd y byddwn yn gallu symud ymlaen i sgrinio er budd gorau'r cyfranogwr ar ôl cwblhau dadansoddiad risg a budd. Rhagwelir y bydd y diwygiadau hyn yn arwain at welliannau sylweddol ar gyfer cyfranogwyr sgrinio, gan alluogi'r rhai nad ydynt yn gallu rhoi cydsyniad gwybodus i gael mynediad at sgrinio mewn modd amserol.
- **Profiad defnyddwyr gwasanaeth:** Mae casglu profiad defnyddwyr gwasanaeth yn ystod y cyfnod hwn wedi bod yn heriol oherwydd effaith pandemig Coronafeirws a chanllawiau atal a rheoli heintiau cysylltiedig ar y cyd â'r gofynion ar gyfer pellhau cymdeithasol. Rydym wrthi'n gweithredu dull 'Unwaith i Gymru' o gasglu adborth am brofiad defnyddwyr gwasanaeth, a fydd yn ei gwneud yn bosibl i gasglu adborth mewn sawl ffordd gan ganiatáu i gyfranogwyr roi adborth ar ddefnyddio dull sy'n gweddu orau i'w hanghenion. Gallai hyn fod trwy arolwg papur, cod QR, bwndeli SMS, cyfweiliad ffôn, trwy'r post, ar lechen neu ar-lein.

7.6 Digartrefedd

Sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen Digartrefedd ym mis Mawrth, sydd hefyd yn ymdrin â chamddefnyddio sylweddau. Mae pobl ddigartref sydd â risg uchel - rhai sy'n ddigartref ar y stryd, a'r rheini mewn llety a llochesau dros dro a rennir - wedi'u nodi. Mae timau brechu symudol wedi ymweld â safleoedd ym mhob un o'r tair sir lle mae mwyafrif y preswylwyr yn byw. Gwahoddwyd eraill yn uniongyrchol i alw heibio i'w Canolfan Brechu Fawr agosaf ar ddiwrnod penodol. Rydym wedi gweithio gyda thimau digartrefedd awdurdodau lleol sydd wedi cysylltu â darparwyr llety i ddosbarthu gwybodaeth am y brechlyn gan Iechyd Cyhoeddus Cymru a chan yr elusen ddigartrefedd Groundswell. Mae'r rhai sydd mewn llety dros dro ond nad ydyn nhw'n rhannu cyfleusterau yn cael eu galw yn ôl grŵp oedran o dan grŵp 10 y rhestr blaenoriaeth ar gyfer brechu.

7.7 Prosiect Llythrennedd Corfforol

Wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru bydd y Prosiect Llythrennedd Corfforol 'Adeiladu Cymru Iachach', yn gwreiddio'r defnydd o ddull Llythrennedd Corfforol wrth ddatblygu strategaeth a pholisi, neu gamau gweithredu ac ymyriadau, sy'n newid perthynas pobl â gweithgaredd ffisegol ar draws cwrs bywyd. Y nod yw grymuso ac uwchsgilio'r gweithlu ledled gogledd Cymru i:

- greu cymuned ymarfer Llythrennedd Corfforol ledled y rhanbarth;
- dylanwadu ar y rhai sy'n gwneud penderfyniadau gan ddefnyddio Hyrwyddwyr Llythrennedd Corfforol sy'n cael eu cefnogi a'u mentora gan ymgynghorwyr Llythrennedd Corfforol; a
- hysbysu a chreu adnoddau Llythrennedd Corfforol y gellir eu defnyddio fel rhan o etifeddiaeth barhaus o'r buddsoddiad.

Mae'r cynllun wedi'i gyd-gynhyrchu gyda phartneriaid gan gynnwys ymgynghorwyr Llythrennedd Corfforol arbenigol, awdurdodau lleol, Chwaraeon Gogledd Cymru, cydweithwyr o fewn Chwaraeon Anabledd Cymru a phartneriaid yn y trydydd sector sy'n cynrychioli buddiannau gwahanol grwpiau cymunedol.

7.8 Gwobrau Curwch Ffliw

Roedd y Gwobrau Curwch Ffliw blynyddol yn cynnwys gwobr cydraddoldeb a chynhwysiant am yr ail flwyddyn. Mae'r wobwr yn agored i unrhyw un sy'n ymwneud â'r rhaglen ffliw yng Nghymru sydd wedi ymdrin â mater annhegwch, anghydraddoldeb neu gynhwysiant.

Enillydd: Cath Hughes, Nyrs Imiwneiddio, Bwrdd Iechyd Prifysgol Caerdydd a'r Fro

Trwy waith caled, dyfalbarhad a'r cyffyrddiad personol, mae Cath wedi meithrin perthynas o ymddiriedaeth gydag ysgol Fwslimaidd annibynnol nad yw wedi ymgysylltu â'r rhaglen ffliw flynyddol ar gyfer disgyblion o'r blaen, gan helpu i leddfu pryderon, a hwyluso brechu disgyblion rhag y ffliw. Gweledigaeth Cath yw un o adeiladu perthnasoedd, gweithio ar y cyd, cynhwysiant a thegwch.

7.9 Asesiad o anghenion iechyd i Deithwyr

Mae asesiad o anghenion iechyd wedi'i gynnal ar Deithwyr sydd fel arfer yn byw yng ngogledd Cymru. Darparodd adolygiad llenyddiaeth a chyfweliadau â rhanddeiliaid lleol dystiolaeth ar gyfer yr asesiad, gan mai ychydig iawn o ffynonellau data arferol sydd i ddisgrifio'r boblogaeth hon. Oherwydd y pandemig COVID-19, nid oedd yn bosibl casglu lleisiau Teithwyr yn uniongyrchol. Dangosodd yr asesiad anghydraddoldebau rhwng Teithwyr a'r boblogaeth sefydlog o ran llythrennedd iechyd, dyheadau, iechyd meddwl a lles, a mynediad at wasanaethau.

Ymhlith yr argymhellion mae casglu data sylfaenol gan Deithwyr, hyfforddi cyfryngwyr iechyd i weithredu fel cyfrwng i hwyluso gwasanaethau iechyd a lles, gwneud archwiliad o ddata hunanladdiad i fod yn sail i waith atal hunanladdiad, ac ymgymryd ag ymarfer mapio rhanddeiliaid i wella'r cydweithredu rhwng partneriaid lleol. Dylai pob prosiect a rhaglen gwella iechyd yng ngogledd Cymru ymgorffori ystyriaeth ar gyfer ymgysylltu â Theithwyr - er enghraifft, trwy ddeunyddiau priodol, gwell hygyrchedd ac allgymorth.

Mae canfyddiadau rhagarweiniol yr asesiad anghenion iechyd wedi cael eu rhannu gyda grwpiau partneriaeth amlasiantaethol a bydd hyn yn parhau i ddigwydd. Mae'r partneriaid dan sylw hyd yma yn cefnogi'r ymarferiad mapio rhanddeiliaid gyda'r bwriad o arwain at gynigion cyllido ar y cyd a rhannu arfer da.

7.10 Prosiect Mesurau Canlyniadau

Fel rhan o'r prosiect Mesurau Canlyniadau (cyflwyno ac ymgorffori'r defnydd o offer mesur canlyniadau yn yr holl wasanaethau iechyd meddwl ac anableddau dysgu yng Nghymru), cydran allweddol o'r hyfforddiant oedd creu ymwybyddiaeth gynyddol o brofiadau personol unigryw'r bobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau hynny.

Gwnaethpwyd hyn trwy ystyried yr anghydraddoldebau iechyd a allai godi rhwng grwpiau neu boblogaethau o'r dosbarthiad anghyfartal weithiau o amodau cymdeithasol, amgylcheddol ac economaidd mewn cymdeithasau. Mae'r hyfforddiant yn edrych ar dri maes penodol:

- Pryd a sut i wneud addasiadau rhesymol i bobl sy'n defnyddio gwasanaethau iechyd meddwl ac anabledd dysgu.
- A oes angen i'r gwasanaeth a ddarperir ar gyfer unigolyn fod yn y Gymraeg.
- Sut i fod yn gymwys yn ddiwylliannol a deall ein tueddiadau anymwybodol ein hunain.

Mae'r hyfforddiant yn darparu rhywfaint o wybodaeth ddefnyddiol a dolenni i adnoddau i greu ymwybyddiaeth bellach, ac, ar y cyd â Diverse Cymru, mae Gwelliant Cymru wedi cynhyrchu pedwar fideo 10 munud a llyfryn ymwybyddiaeth i archwilio cymhwysedd diwylliannol a thuedd anymwybodol ymhellach.

08

Casgliad ac edrych i'r dyfodol

Dyma flwyddyn gyntaf ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol diwygiedig, ac rydym yn parhau i weithio tuag at gyflawni ein hamcanion. Rydym wedi parhau i weithio gyda gwahanol randdeiliaid i'w cynnwys nhw ac i ofyn eu barn er mwyn symud y gwaith yr ydym wedi ymrwymo iddo yn ein cynllun gweithredu yn ei flaen.

Bydd y timau yn parhau i weithio yn y gymuned gyda'r bobl sy'n defnyddio'r gwasanaeth rydyn ni'n ei ddarparu, a byddwn yn parhau i ddatblygu diwylliant cynhwysol o fewn y sefydliad, trwy ddatblygu rhwydweithiau amrywiaeth ein staff a thrwy adolygu ein harferion i sicrhau ein bod yn creu lle gwych i weithio.

Mae'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol (2020–2024) diwygiedig yn cynnwys manylion am sut y byddwn yn cyflawni ein hamcanion diwygiedig dros y pedair blynedd, a byddwn yn parhau i weithredu ar gydraddoldeb ymhellach o fewn ein cynlluniau fel ein bod yn ystyried ac yn monitro effeithiau a chanlyniadau ein gwaith ar bobl â nodweddion gwarchodedig

yn gywir. Byddwn yn cefnogi arloesedd, yn annog arferion da ac yn herio arferion gwael. Caiff hyn i gyd ei gyflawni mewn partneriaeth â'n Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid, sy'n cynnwys cynrychiolwyr sy'n gweithredu ar ran y grwpiau gwarchodedig.

Bydd unrhyw ofynion deddfwriaethol yn y dyfodol, fel y Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol, yn cael eu hymgorffori yn y cynllun newydd wrth iddynt ddod i rym.

Wrth gyflawni'r holl bethau hyn, byddwn yn cryfhau'r ffordd rydym yn gweithio ac yn arddangos ein hymrwymiad i'r bobl rydym yn eu gwasanaethu o ddifrif.

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Iechyd Cyhoeddus
Cymru
Public Health
Wales